

Etelännaava

Gropig skägglav
Usnea wasmuthii

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Etelännaava on melko runsaasti haaroittunut, pensasmainen ja toisinaan kärkiosista riippuva, enintään 10 cm pitkä jäkälä. Etelännaavan tyvellä on usein runsaasti pitkittäishalkeamia, tyviosat ovat tummia. Hennot rangat ohenevat tasaisesti kohti kärkiosia ja keskusjänne on tavallisesti paksu. Soraalit ovat kyhmymäisiä tai hieman kuoppamaisia, lähellä kärkiosia toisinaan pitkänomaisia. Isidiot ovat lyhyitä ja puuttuvat usein vanhoista soraaleista. Etelännaava muistuttaa tukkanaavaa (*U. subfloridana*), mutta tukkanaavan soraalit ovat harvoin pitkänomaisia, eikä sekovarren tyvi ole yhtä selkeästi halkeillut kuin etelännaavalla.

Elinympäristö ja levinneisyys

Etelännaava kasvaa useimmiten lepillä, koivuilla, pihlajalla ja kuusella, joskus myös muilla puulajeilla ja puuaineksella. Kasvupaikat ovat yleensä melko avoimissa sekametsissä tai kulttuuriympäristöissä. Etelännaavaa esiintyy hyvin harvinaisena Lapin eteläosiin asti. Siltä tunnetaan lähes 30 esiintymää, joista noin 80 % on hyvin vanhoja. Jäljellä on ilmeisesti vain viitisen esiintymää.

Nykytila ja uhkatekijät

Etelännaavaa uhkaavat metsien rakenteen ja puulajisuhteen muutokset sekä ilmansaasteet. Yksikään tunnetuista esiintymistä ei liene suojelualueella.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan etelännaavan kasvurungot sekä niiden lähellä olevat varttuneet puut jätetään rauhaan. Etelännaava viihtyy melko avoimissa metsissä ja kulttuuriympäristöissä, joten tarvittaessa puustoa voidaan varovaisesti harventaa.

Lähteet

Stenroos, S., Ahti, T., Lohtander, K. & Myllys, L. (toim.) 2011: Suomen jäkäläopas. — Norrlinia 21: 1–534.